

Waardevol Tiel

Werkgroep voor cultuurhistorie
en leefomgeving

UITGAVE JULI 2026 NO. 7

WAARDEVOL TIEL
voortzetting van
Milieuwerkgroep Tiel

www.waardevoltiel.nl

Voorzitter:
Arnoud Reijnen

Secretaris:
John van Mil
De Kranshof 86
4005 DC Tiel
john@vanmil-tiel.nl
06-53757004

Penningmeester:
vacant

contributies/donaties
ING betaalrekening:
NL17INGB0003386081

t.n.v.

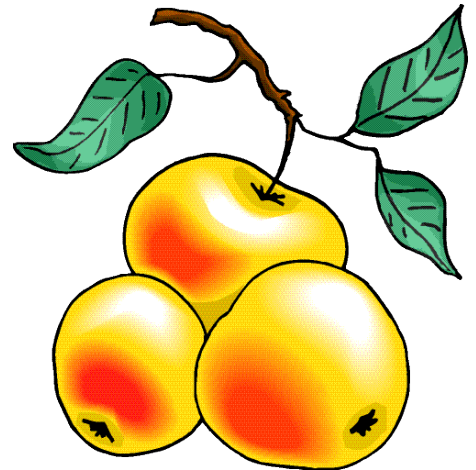
“WAARDEVOL TIEL”
werkgr cultuurhistorie/leefomg.
te Tiel
BIC : INGBNL2A

Info en contact:
waardevoltiel@gmail.com

Redactie: [Ton Schiltmans](#)

Binnenstadsvisie

Om een goede kijk op de toekomst te houden, dient iedere gemeente in Nederland om de zoveel jaar en met een blik gericht op de gemeentelijke horizon, een zogenaamde toekomstvisie op te stellen. Dat staat nu ook te gebeuren met de vraag waar het met de binnenstad naartoe moet in de toekomst. Tijd dus voor het opstellen van een Binnenstadsvisie.

Nu gaat het er om wie er bepaalt wat er in die visie moet komen te staan. Dat kun je niet zomaar en alleen aan de plaatselijke politiek of een of ander extern bureau overlaten. Als je het goed wilt doen dan moet je er vooral de bewoners bij zien te betrekken. En dat gebeurt ook in het Tielse. Er worden, zoals men het noemt, ‘*op inspirerende wijze verdiepende gesprekken aangegaan met ondernemers, inwoners, culturele instellingen en andere partijen in een binnenstadslab*’. Die laatste term lijkt op een chemisch proces te duiden en inderdaad er moet chemie zijn, maar dan in overdrachtelijke zin, om een door ieder gedragen visie tot stand te brengen. Nu is zo’n visie niet alles bepalend. Wat er in staat mag, maar hoeft niet. En wat er niet in staat kan in de praktijk toch meestal ook wel. Het is dus enigszins vrijblijvend allemaal.

Inmiddels zijn er twee bijeenkomsten van het Binnenstadslab geweest, op 3 maart en 12 mei, en er is een verslag. Daarin worden ideeën genoemd die brede steun genieten, maar ook visies die tegenstand oproepen. Het verslag is te veelomvattend om dat in het geheel in deze alinea’s weer te geven en wij beperken ons dan ook tot een viertal ideeën

waar Waardevol Tiel ook een bepaalde kijk op heeft en geven aldus commentaar op de volgende stellingen.

Deelnemers waarderen de aandacht voor het kwalitatief looprondje in de binnenstad langs het groen en de gracht. Dit duidt op een bestaand plan genaamd: De Belommerde Wandeling. Dit is een wandelrondje langs stadsgrachten en over de vestingwal in de schaduw van de bomen. Om dat interessant te maken zijn wij al heel lang bezig met het tot stand brengen van een symbolische, middeleeuwse havenkraan aan de voormalige loswal van de Oliemolenwal, waar in de middeleeuwen ooit zo'n kraan in het echt heeft gestaan. Bovendien spannen wij ons in voor de restauratie en het praktisch gebruik van de werfkelder. Hoewel dat allebei niet erg op wil schieten.

Beweging en sport worden herkend als belangrijke thema's voor de binnenstad. Ideeën voor het verbeteren van een hardlooperdijk door middel van zebrapaden of meer beweegmogelijkheden langs de Waalkade werden benoemd. Beweging en sport is uiteraard belangrijk, maar of dat nu perse in de binnenstad zou moeten vragen wij ons af. Dat verhoudt zich niet zo goed met winkelend publiek en mensen die de Belommerde Wandeling doen. Maar de Waalkade leent zich vast wel voor sportieve activiteiten. Daar voetballen immers in historische tijden een aantal voetbalclubs, die opgingen in de Tielse Eendrachts Combinatie.

Deelnemers vinden het deels inrichten van het Plein als groene, ontspannen ontmoetingsplek een goed idee voor het vergroten van de aantrekkelijkheid voor bezoekers en bewoners. Wel blijft de opstelling van de marktkramen een aandachtspunt bij het herontwerp. Een voorstel is het behouden van daghoreca aan de gehele zonzijde van het Plein, terwijl de schaduwzijde meer ruimte kan krijgen voor andere stedelijke functies.

Geen slecht idee, hoewel het bestemmen van de zonzijde voor horeca en de schaduwzijde voor andere functies moeilijk te realiseren is, gezien er aan beide zijden zowel horeca als andere commerciële zaken aanwezig zijn. Dat gaat het vast niet worden. Maar bomen op het plein zou zeker moeten, want vooroorlogse ansichtkaarten laten zien dat het toen een echt bomenplein was.

Maar het Plein wordt ook aan beide uiteinden gekenmerkt door historische gebouwen als enerzijds de Waterpoort en het museum, voorheen de Grote Sociëteit, en anderzijds de Vismarkt, met daarboven het gemuurschilderde zelfportret van Ponsioen, die juist over het dak van de visafslag en te diep in het glaasje kijkt. De kijk op die gebouwen moet uiteraard niet verloren gaan door de aanplant van bomen. Die aanplant moet dus wel met visie plaatsvinden. Het gezicht op de visafslag wordt trouwens al deels onttrokken door de wat lompe parasols van de horeca-uitbater. Die zouden vervangen kunnen worden door een passende baldakijn met misschien wat ingeweven visjes. Iets voor de Stadsfabriek om te ontwerpen en uit te voeren?

Een doorsteek tussen het Plein en de Weerstraat is door de deelnemers

benoemd als nadrukkelijke wens om een rondje binnenstad te creëren.

Jawel, daar staat Waardevol Tiel helemaal achter. Het zou mooi zijn als een nog maar half aanwezig zakkendragerssteegje tussen het Plein en de Weerstraat weer in ere zou worden hersteld. Maar dan moet er wel door een pand aan het Plein worden gebroken, waarmee dat eeuwenoude steegje in de negentiger jaren is dichtgebouwd. Er is nog wel een ander steegje, even historisch, maar dat is geheel in particulier eigendom.

Vinkenhof opgenomen in de Atlas van Tuindorpen in Nederland

De Vinkenhof, bij velen ook wel bekend als de Sint Jozefstichting, is opgenomen in de Atlas van Tuindorpen in Nederland. Een best wel eervolle zaak, want in deze atlas staan de mooiste Nederlandse tuindorpen beschreven. Het zou dan ook een Michelingids voor tuindorpen kunnen heten.

Initiatiefnemer en samensteller van de gids is Martijn Haan, die door het concept tuindorp gegrepen werd toen hij tijdens een wandeltocht in Heveadorp terecht kwam. De rietgedekte cottage woningen met hun vrolijke bloementuinen maakten een idyllische indruk op hem en toen hij op een informatiebord las hoe en waarom de huisjes tot stand waren gekomen, wilde hij er alles over weten. Zo ontdekte hij dat Heveadorp niet op zichzelf stond, maar dat er op veel meer plaatsen in Nederland tuindorpen te vinden zijn. Die waren stuk voor stuk gebouwd als reactie op de vaak schrijnende levensomstandigheden waarin veel fabrieksarbeiders ten tijde van de industriële revolutie waren beland. In plaats van de tegen elkaar leunende krotwoningen, waar de vaak grote gezinnen dicht op elkaar leefden en zowel ziektes als het gevreesde rode gevaar de kop op staken, moesten er goede, gezonde woningen komen, waar de lucht zuiver was en arbeiders tot sociale verheffing kwamen. Bovendien had de competitie tussen de verschillende zuilen er ook iets mee te maken. Waar de Katholieke samenleving een woningbouwinitiatief nam kon de hervormde gemeenschap niet achterblijven en omgekeerd. Dat lerende en steeds weer nieuwsgierig zijnde naar door hem nog onontdekte tuindorpen, bracht Martijn Haan tot het besluit om een atlas te maken met de mooiste, leukste en meest bijzondere, vooroorlogse tuindorpen in Neder-

land. En nu, in de nieuwste editie, heeft hij er ook ons eigen Tielse tuindorp, de Sint Jozefstichting, in opgenomen. En zeker terecht, want als het om mooi, leuk en bijzonder gaat, dan voldoet de Vinkenhof aan alle voorwaarden. Mooi? Kijk dan maar eens naar die alleraardigste, knusse architectuur met die daken van rode pannen en al die poortjes met romaanse toog, die leiden naar de achterom. En zie de hoofdboort, waarvan het torentje geen andere functie lijkt te hebben dan mooi te zijn. Leuk? Zie eens hoe je als het ware op een dorpsbrink terecht lijkt te komen wanneer je door die poort loopt. Maar van de vroegere tuintjes, waarin soms een bankje stond, waar je ongestoord door het verkeersrumoer kon zitten genieten, zijn er helaas veel verdwenen. De auto heeft haar plaats geëist. En bijzonder? Daaraan wijdt Haan verschillende alinea's. Vooral aan de totstandkoming in de verzuilde samenleving, waarin de katholieke woningbouwvereniging, Sint Jozef, met het project lijkt te reageren op de eerdere initiatieven van de Nutsstichting, zijnde de bouw van de Rode Pannenbuurt en het Badhuisplein. Maar de initiatiefnemer, Pater Piels, waarvan bekend is dat hij ook bij de plaatselijke politiek een voet tussen de deur hield om de katholieke schapen binnen zijn weide te houden, was toch wel zo pragmatisch om enkele van de tuindorpwoningen aan niet katholieken te verhuren, toen er te weinig katholieken bleken die de huur konden betalen en de Stichting failliet dreigde te gaan. Een dikke vinger in de pap bij de totstandkoming van de Vinkenhof had ook het katholieke metaalbedrijf Daalderop, dat er goede woonvoorzieningen in zag voor haar homogene personeelsbestand van katholieke werknemers.

De aanbesteding werd in 1920 uitgeschreven en de eerste woningen een jaar later opgeleverd. Het complex bestaat dus inmiddels al honderdvijfentwintig jaar en in die tijd is er veel veranderd. De structuren van de verzuiling zijn vrijwel geheel verdwenen. De woningbouwvereniging Sint Jozef is zelfs samengegaan met zijn protestantse tegenpool en vormt daarmee de Stichting Christelijke Woningcoöperatie. Maar je hoeft niet christelijk te zijn om er een woning te mogen huren.

Komende vergadering donderdag 23 juli. (Let op! Dus niet de derde, maar de vierde donderdag van juli).

Aanvang 19.30 uur. Plaats: Kerkstraat 32.

Volgende vergaderingen dit jaar.

Donderdag 17 september.

Donderdag 15 oktober.

Donderdag 19 november.

Donderdag 17 december.